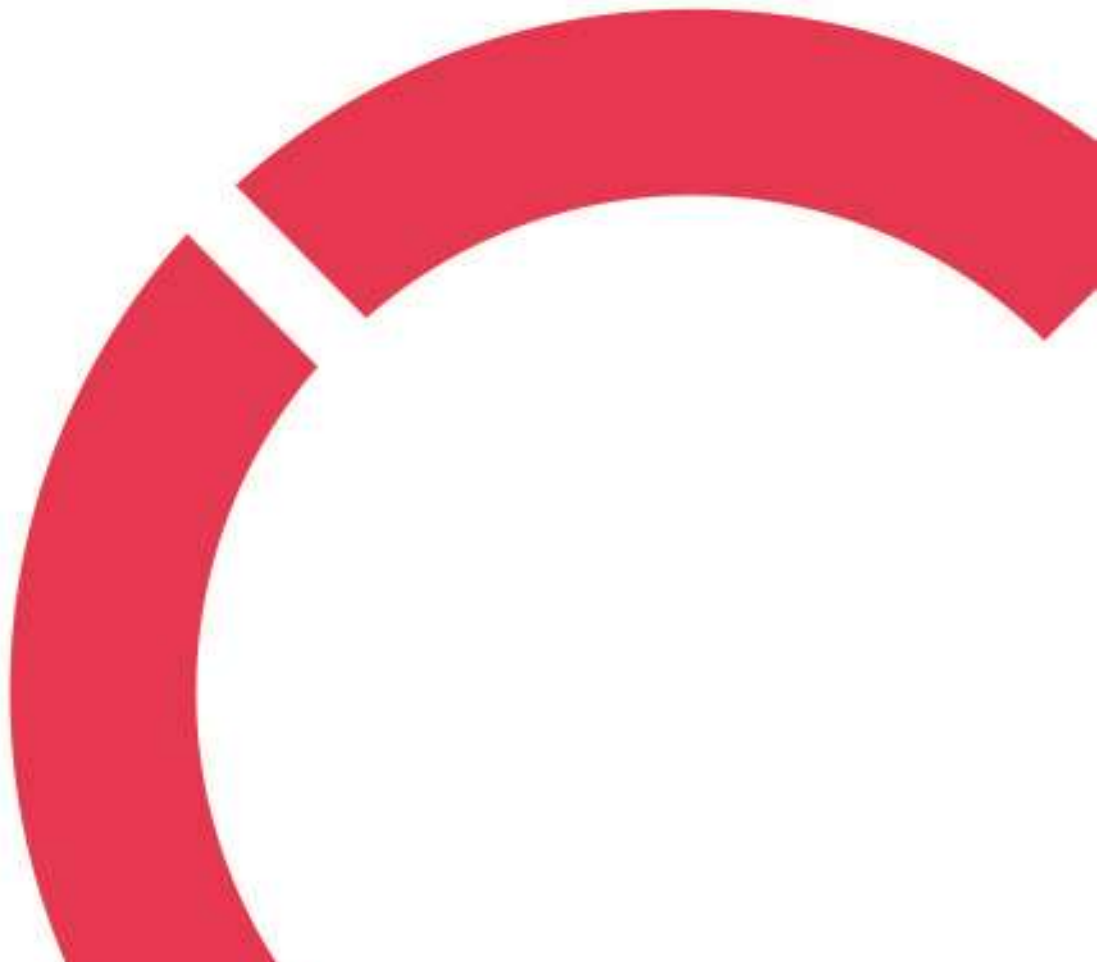

Jere Juntunen ja Roosa Hillilä

**YHTEISÖLLISYYDEN EDISTÄMINEN NUORTEN TUETUSSA
ASUMISESSA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Helmikuu 2025**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Tammikuu 2025	Tekijä/tekijät Jere Juntunen Roosa Hillilä
Koulutus Sosiaalialan koulutus	☒ AMK ☐ YAMK	
Työn nimi YHTEISÖLLISYYDEN EDISTÄMINEN NUORTEN TUETUSSA ASUMISESSA		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski	Sivumäärä 21 + 3	
Työelämäohjaaja Merja Rokala		
Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä ja sen tuloksena luotiin sosiaalipedagoginen harjoite sekä vuosikello aktiviteetteja varten. Opinnäytetyömme toimeksiantaja oli MELLO ry. Toteutimme kehittämistehtävän ATSA-yksikköön, joka sijaitsee Kokkolassa. ATSA on nuorten tuetun asumisen yksikkö. ATSA on tarkoitettu toisen asteen opiskelijoille, jotka tarvitsevat tukea arjen hallinnassa sekä koulunkäynnissä. ATSA-yksikön ohjaajat sekä siellä asuvat nuoret olivat mukana opinnäytetyön prosessissa sekä toteutuksessa. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli edistää yhteisöllisyyttä ATSA:n nuorten keskuudessa, mikä tapahtui ryhmäytymishetken sekä vuosikellon avulla. Vuosikello sisälsi jokaiselle kuukaudelle idean mahdollisesta aktiviteetista, jonka ATSA-yksikön asukkaat sekä ohjaajat voivat toteuttaa yhdessä Kokkolan seudulla. Ryhmäytymishetkessä toteutettiin sosiaalipedagoginen harjoite, jonka tavoitteena oli saada nuoret tutustumaan toisiinsa. Tietoperustassa keskityimme pääosin sosiaalipedagogiseen näkökulmaan sekä nuorten osallistamiseen. Menetelmänä opinnäytetyössämme käytimme avointa keskustelua. Tätä hyödynsimme vierailulla ATSA:ssa opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa, kun keskustelimme yksikön nuorten kanssa heidän mielipiteistään liittyen yhteisöllisyyteen. Opinnäytetyön tuloksena ATSA-yksikössä havaittiin yhteisöllisyyden lisääntymistä nuorten keskuudessa, sekä halua tutustua toisiin nuoriin. Kehittämistehtävän tavoitteet saavutettiin aloittamalla nuorten tutustuminen toisiinsa, ja tarkoituksena olisi jatkaa sitä tulevaisuudessakin. Tavoitteena on myös syventää yhteisöllisyyden kokemusta ATSA-yksikössä asuvien nuorten välillä.		

Asiasanat Osallisuus, sosiaalipedagoginen näkökulma, tuettu asuminen, yhteisöllisyys.

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date January 2025	Author Jere Juntunen Roosa Hillilä
Degree programme Bachelor of Social Services		
Name of thesis PROMOTING COMMUNALITY IN SUPPORTED ACCOMMODATION FOR YOUNG PEOPLE		
Centria supervisor Leena Raudaskoski	Pages 21 + 3	
Instructor representing commissioning institution or company Merja Rokala		
This thesis was carried out as a functional thesis. An exercise utilizing the social pedagogical perspective, and an annual planning cycle for activities were created as results of the thesis. The commissioning institution was MELLO ry. The development project was carried out in the ATSA-unit, which is located in Kokkola. ATSA provides supported accommodation for upper secondary students, and it is meant for students who need help with managing life and school. The commissioning institution and the residents of ATSA were involved in the process of making the thesis. The purpose of this thesis was to promote communality among the residents of ATSA. This was carried out as a group exercise and creating an annual planning cycle. The annual planning cycle included options for different activities near Kokkola that the people at ATSA can perform each month of the year. The group exercise involved an exercise which utilized the perspective of social pedagogy. The purpose of the exercise was to get the youth of ATSA to get to know each other. The theory base was concentrated mainly on the social pedagogical perspective and the inclusion of the youth. The method used in the thesis was open conversation, which was used on a visit at the ATSA-unit when the thesis was being planned. We discussed with the residents of the unit about their opinions about communality. The increase of communality and a desire to get to know other residents were observed as the results of the thesis. The objectives of the development project were reached by initiating the acquaintance of the residents. The goal is to continue and improve the acquaintance of the residents, aiming for a deeper sense of community.		

Key words

Communality, inclusion, social pedagogical perspective, supported accommodation.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	3
2.1 MELLO ry ja ATSA-yksikkö	3
2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	4
3 YHTEISÖLLISYYDEN LISÄÄMINEN SOSIAALIPEDAGOGISELLA MENETELMÄLLÄ 5	
3.1 Yhteisöllisyys	5
3.2 Sosiaalipedagogiikka.....	6
3.3 Osallisuus osana sosiaalipedagogiikkaa	7
4 OPINNÄYTETYÖN KEHITTÄMISPROSESSI	9
4.1 Kehittämistyö konstrukttiivisen mallin mukaisesti.....	9
4.2 Kehittämisprosessin suunnittelun kuvaus	10
5 OPINNÄYTETYÖN TUOTOS	13
5.1 Sosiaalipedagoginen harjoite.....	13
5.2 Vuosikello.....	14
6 ARVIOINTI	16
6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	17
6.2 Salassapito ja tietoturva	19
7 POHDINTA	20
LÄHTEET	22
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. MELLO ry:n arvot	3
KUVIO 2. Kehittämistyön prosessin kuvaus	10
KUVIO 3. Opinnäytetyön kehittämisprosessin vaiheet.....	11
KUVIO 4. Opinnäytetyön tuotokset	13

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena MELLO ry:n Opiskelijoiden tukiasunto ATSA:lle Kokkolassa. ATSA:n nimi muodostuu sanoista ”asuminen tuettuna, saavutuksena ammatti”. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda ja edistää yhteisöllisyyttä tukiasunnon nuorten keskuudessa. Yhteisöllisyyttä pyrittiin lisäämään toiminnallisen tutustumisharjoitteen ja kuukausittaisen yhteisen aktiviteetin avulla, jotta nuoret voisivat tutustua toisiinsa ja olla enemmän sosiaalisessa vuorovaikutuksessa keskenään.

Tarve yhteisöllisyyden lisäämiselle nousi ATSA:n ohjaajien ideoinnista. He kertoivat, että nuoret eivät vietä kovin paljon aikaa keskenään yksikössä tai osallistu yksikön yhteiseen tekemiseen. ATSA-yksikön yhtenä tavoitteena on tukea nuorten sosiaalisia taitoja ihmissuhteissa (MELLO ry 2023a).

MELLO ry:n ATSA-tukiasumisyksikkö on tarkoitettu toisen asteen opiskelijoille. Tukiasumisyksikkö ATSA:ssa työskentelevät ohjaaja sekä vastaava ohjaaja. Yksikkö sijaitsee Kokkolan ammattiopiston vieressä. Yksikössä on kahdeksan huonepaikkaa ja ne ovat ensisijaisesti Kokkolan ammattiopiston opiskelijoille. Harkinnanvaraisesti tuettua asumista voidaan myös myöntää muualla kuin ammattiopistossa opiskelevalle nuorelle, esimerkiksi lukiolaiselle tai erityisoppilaitoksen Luovin opiskelijalle. Tuetun asumisyksikön tarkoituksena on olla tukena nuorelle arkielämässä sekä koulunkäynnissä. (Kattainen & Rokala 2024.)

Tekemämme kehittämistehtävä sisältää sosiaalipedagogisen harjoitteen sekä vuosikellon ohjaajien käyttöön, jotta yhteisöllisyyttä pystytään ylläpitämään yhteisten aktiviteettien avulla. Sosiaalipedagogisen harjoitteen tarkoituksena oli saada nuoret tutustumaan toisiinsa ja luoda yhteisöllisyyttä. Harjoitteen ohjeet jätettiin yksikköön uudelleen käytettäväksi tulevia vuosia ajatellen. Vuosikello sisältää vaihtoehtoja yhteiselle tekemiselle ATSA:n ohjaajien ja nuorten kesken jokaiselle vuoden kuukaudelle kesälomaa lukuun ottamatta. Vuosikello on ohjaajien apuna yhteisen tekemisen suunnittelussa.

Keskeistä tietoperustaa opinnäytetyössä olivat yhteisöllisyyden lisäämisen näkökulmat sekä sosiaalipedagoginen näkökulma. Nämä kuuluvat opinnäytetyön pääkäsitteisiin. Edellä mainittuja näkökulmia hyödynnetään opinnäytetyössä tiiviisti yhdessä, ja pohdimme, kuinka ne tukevat toisiaan. Sosiaalipedagogiikka valikoitui yhdeksi opinnäytetyön pääkäsitteistä, sillä sitä hyödyntämällä ATSA-yksikön

nuoret pääsivät tutustumaan ja opettelemaan sosiaalisia taitoja. Yhteisöllisyyden lisäämisen näkökulmat auttavat myös jatkossa tukemaan ATSA:n nuorten yhteisöllisiä sekä sosiaalisia taitoja. Opinnäytetyössä käsitellään yhteisöllisyyden lisäämistä käyttäen apuna sosiaalipedagogiikkaa.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Tässä osiossa kuvaamme MELLO ry:n toimintaa sekä esittelemme ATSA-yksikköä. Kerromme opin-
näytetyön tarkoituksesta ja tavoitteista. Käymme myös läpi, miten päädyimme kyseiseen aiheeseen.

2.1 MELLO ry ja ATSA-yksikkö

MELLO ry on yhdistys, joka tarjoaa monipuolisesti sosiaalista kuntoutusta sekä asumispalveluja Keski-Pohjanmaalla. Heidän asiakkaansa ovat esimerkiksi mielenterveyskuntoutujia ja pitkäaikaistyöt-
tömiä (MELLO ry 2023c). MELLO ry:n toiminnan ajatuksena on auttaa asiakkaitaan palveluillaan,
jotta jokainen asiakas saavuttaa itselleen sopivan itsenäisen toimijuuden sekä osallisuuden tason. Yh-
distyksen tarjoamat palvelut perustuvat pääosin vaikuttamistoimintaan, sosiaaliseen kuntoutukseen
sekä asumispalveluihin. MELLO ry on luonut yhdessä asiakkaidensa kanssa arvot omalle toiminnal-
leen, joita he noudattavat. Yhdistyksen missiona on ”Parempaa omannäköistä elämää”, johon tähdä-
tään yhdistyksen arvoilla, joita ovat vastuullinen toiminta, usko ihmisen voimavaroihin, itsensä ja toi-
sen arvostaminen sekä aito kohtaaminen. (MELLO ry 2023b.)

KUVIO 1. MELLO ry:n arvot (mukaiillen MELLO ry 2023)

ATSA on tarkoitettu nuorille, jotka tarvitsevat tukea esimerkiksi koulunkäynnissä ja arjenhallinnassa sekä muissa elämänhallintaan liittyvissä haasteissa (MELLO ry 2023a). ATSA:n nuoret asuvat yksi-
kössä arkisin, eli viikonloput ja loma-ajat he viettävät kotonaan. Myös koulun kesäloman ajaksi nuoret
muuttavat pois ATSA:sta, ja syksyisin yksikköön muuttavat sekä aikaisemmin siellä asuneet että uudet
asukkaat. (Kattainen & Rokala 2024.) Ohjaajat ovat yksikössä paikalla maanantaista torstaihin kello
7.00-20:30, ja perjantaisin kello 7.30–16.30, eli öisin nuoret ovat yksikössä keskenään (MELLO ry

2023a). Asuessaan ATSA:ssa nuoret opiskelevat toisen asteen koulutuksessa, kuten esimerkiksi ammattikoulussa, tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai lukiossa.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Idea opinnäytetyön aiheelle tuli MELLO ry:ltä, kun kysyimme, olisiko heillä tarvetta opinnäytetyölle. MELLO ry:n ATSA-yksikössä oli tarvetta kehittämistyölle ja heillä oli idea työn aiheelle. Ryhdyimme kehittämään ideaa ATSA:n henkilökunnan kanssa. ATSA:n ohjaajat nostivat esille, että yksikössä on tarvetta yhteisöllisyyden lisäämiselle nuorten kesken. Keskustellessamme ohjaajien kanssa he kertoivat, että nuoret eivät vietä paljon aikaa keskenään tai osallistu kovinkaan usein yksikön yhteiseen toimintaan. Tuetun asumisen yksi periaatteista on lisätä nuoren sosiaalisia taitoja sekä toimintakykyä arkipäiväisessä elämässä (MELLO ry 2023a).

Opinnäytetyön alkuvaiheessa pohdimme ATSA:n nuorten kanssa yhdessä, kuinka yhteisöllisyyttä yksikössä voisi lisätä. Keskustellessa nuorten kanssa saimme vaikutelman, että nuoret eivät ole kovinkaan virittäytyneitä yhteisöllisyyteen. Muutama idea nousi esille, joita aloimme jatkojalostamaan. Lopulta työmme muodostui sosiaalipedagogiseksi ryhmäytymishetkeksi nuorille, ja loimme myös ohjaajien arjen työn tueksi vuosikellon. Vuosikello sisältää ideoita siitä, mitä Kokkolassa voitaisiin tehdä nuorten kanssa yhdessä. Näitä esimerkkejä on esimerkiksi yhteiset retket (LIITE 1). Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda, edistää ja ylläpitää yhteisöllisyyttä nuorten keskuudessa ATSA:ssa.

Sosiaalipedagoginen harjoite, joka pidettiin ATSA:n nuorille ja ohjaajille ryhmäytymishetkessä, on tarkoituksena pitää vuosittain syyslukukauden alussa ohjaajien toimesta. Toimitimme ATSA-yksiköön ohjeet harjoitteeseen, jotta tulevina vuosina ohjaajat osaavat jatkaa harjoitteen pitämistä (LIITE 2). Ryhmäytymishetken tarkoituksena syyslukukauden alussa on rohkaista nuoria tutustumaan toisiinsa. Osa ATSA:n nuorista on asunut yksikössä jo aikaisemmilla lukukausilla, kun puolestaan osa nuorista muuttaa ATSA:an ensimmäistä kertaa.

3 YHTEISÖLLISYYDEN LISÄÄMINEN SOSIAALIPEDAGOGISELLA MENETELMÄLLÄ

Tässä osiossa käsittelemme opinnäytetyömme keskeistä tietoperustaa, joka koostuu sosiaalipedagogiikasta ja yhteisöllisyydestä. Keskeiset käsitteet, määritelmät sekä lähteet muodostavat teoreettisen viitekehyksen opinnäytetyölle. Teoreettinen viitekehys toimii näkökulmana tutkimusaineiston tarkastelulle, ja sen avulla voidaan selostaa opinnäytetyön tuloksia sekä tekemiämme päätelmiä. (Vilka 2021.) Työmme keskeisiä käsitteitä ovat yhteisöllisyys, sosiaalipedagogiikka sekä osallisuus.

3.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yhteisöön kuulumisen tunnetta (Kielitoimiston sanakirja 2024). Rohkaisemalla ATSA:n nuoria vuorovaikutukseen keskenään tuetaan samalla yksikön yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys on osa sosiaalipedagogista työtettä ja ominaispiirre sosiaalipedagogiikalle. Tämä on väline, joka edistää suhteiden luomista ihmisten välillä, auttaa heitä yhdistymään ja tarvittaessa palaamaan osaksi ympärillään olevia yhteisöjä. Tavoitteena on myös tukea uusien yhteisöjen muodostumista. Yksi keino tukea tätä on toimintaan osallistumisen mahdollistaminen. (Nivala & Ryynänen 2019, 204.)

Yhteisöllisyys on opinnäytetyömme keskiössä ja kehittämistyön tavoitteena oli luoda sekä ylläpitää yhteisöllisyyttä ATSA-yksikössä. Kehittämistyössämme yhteisöllisyydellä tähdättiin ATSA:n asukkaiden keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseen sekä yhteisöllisyyden tunteen luomiseen. Yhteisöllisyyden luominen aloitettiin rohkaisemalla asukkaita tutustumaan toisiinsa ohjatusti, sillä oma-aloitteista tutustumista oli tapahtunut nuorten kesken melko vähäisesti.

Yhteisöön kuulumisen ja sen tarjoamat kokemukset ovat ihmiselle merkittäviä kasvatuksellisia mahdollisuuksia. Samalla on tärkeää huomioida yhteisöllisyyteen liittyvät haittapuolet, kuten syrjintä, vihamielisyys, autoritaarinen vuorovaikutus ja alistaminen yhteisön ulkopuolisia kohtaan. Sosiaalipedagogiseen yhteisöllisyyteen viitataan kuitenkin rakentamaan ja edistämään aitojen yhteisöjen kehittymistä. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhteisön jokaisen jäsenen vuorovaikutukseen kiinnitetään huomiota. Tämän lisäksi pyritään edistämään yhteisöjen toimimista jokaisen jäsenen kasvun tukena. Viemällä sosiaalipedagogisen työtteen käytännön tasolle, yhteisöllisyys voi nousta esiin perhesuhteiden kehittymisen ja toiminnan tukemisessa kouluissa, vapaa-ajan toiminnassa, työyhteisöissä tai muissa sosiaalihuollon palveluissa. (Nivala & Ryynänen 2019, 204.)

Yhteisökasvatuksellinen termi viittaa myös sosiaalipedagogiseen työotteeseen ja voidaan käyttää sitä nimitystä. Yhteisökasvatus tarkoittaa kasvatusta, joka tapahtuu yhteisöissä, saa voimaa yhteisöllisyydestä ja näin ollen pyrkii myös vahvistamaan sitä. Yhteisö on ymmärretty vahvasti kasvun ja oppimisen ympäristöksi ja yhteisöllisyys kasvatuksellisen työn tavoitteeksi. Yhteisökasvatuksella pyritään saavuttamaan yhteistoimintaa kilpailun sijasta. Sillä pyritään myös tukemaan ihmistä näkemään keskinäinen riippuvuutensa. (Nivala & Ryyänen 2019, 204.)

3.2 Sosiaalipedagogiikka

Opinnäytetyömme teorian viitekehyksenä käytämme sosiaalipedagogiikkaa, ja hyödynnämme toiminnallisessa osuudessa sosiaalipedagogista työtettä ja harjoitetta. Sosiaalipedagogiikassa tutkitaan ja pohditaan ilmiöiden sosiaalisia sekä pedagogista eli kasvatuksellisia ominaisuuksia. Ihmisten keskinäinen vuorovaikutus, yhteisöllisyyden tukeminen, ihmisen ja yhteiskunnan suhde ja sen vahvistaminen, sekä pedagogisin menetelmin yhteiskunnallisen huono-osaisuuden huomioiminen ja ehkäiseminen ovat keskeisiä ajatuksia ja toimintaa sosiaalipedagogiikassa. Sosiaalipedagogiikassa pohditaan asioita yksilön, yhteisön sekä yhteiskunnan näkökulmista. (Nivala & Ryyänen 2019, 15–17, 28.)

Sosiaalipedagogiikkaan liittyy toimijan tapa kohdata ja kohdella työssään tapaamiaan ihmisiä. Nivala ja Ryyänen (2019, 185) toteavat, että sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan reflektointi suhteessa omiin arvoihin on tärkeä lähtökohta työssä. Tämän lisäksi tulee pohtia myös oman työympäristön mahdollisia arvoja ja reflektoida niiden suhdetta sekä sosiaalipedagogiseen ajatteluun ja toimintaan, että omiin arvoihin. Sosiaalipedagogisiin arvoihin kuuluu vahvasti toisten ihmisten kunnioittaminen. Jotta sosiaalipedagoginen toiminta saavuttaa täyden tehonsa, vaatii se henkilöä toimimaan ja elämään omien ajatustensa ja uskomustensa mukaisesti. Henkilön toiminnasta heijastuu, haluaako hän oikeasti auttaa muita toiminnallaan, vai tekeekö hän toisin kuin oikeasti ajattelee. Toimijan tulee siis myös henkilökohtaisesti sitoutua toimimaan tietyn arvopohjan perusteella eikä toteuttaa toimintaa vain ammatilliselta pohjalta. Näin ollen sosiaalipedagogiikkaa voidaan myös määritellä toimijan tapana tehdä työtä, joka pohjautuu toimijan omaan arvopohjaan sekä teoreetiseen tietoon. (Nivala & Ryyänen 2019, 185–186.)

Sosiaalipedagogiikkaa hyödyntämällä tähdätään sosiaaliseen kasvuun sekä hyvinvoinnin tukemiseen. Niiden saavuttamiseen voidaan käyttää apuna sosiaalipedagogiikkaan liittyviä menetelmiä kuten elä-

myksellisyyttä, osallisuuden tukemista ja dialogisuutta (Nivala & Ryyänen 2019, 14). Omissa kohtaamisissamme ATSA:n nuorten kanssa pyrimme osallisuuden tukemiseen, ja koko opinnäytetyömme tarkoitus tähtää nuorten sosiaaliseen kasvuun yhteisöllisyyden ja sosiaalisten taitojen kasvattamisen kautta.

ATSA:ssa pidettävää ryhmäytymishetkeä varten olimme valmistelleet sosiaalipedagogisen harjoitteen pidettäväksi ohjaajille ja nuorille. Harjoitteena toimi ”karttahaarjote”, jonka pohjana toimi Suomen kartta (LIITE 3). Harjoitteena mukailtiin Opetushallituksen (2025) Kulttuurit tutuksi -kirjan opettajan aineistosta löytyvää Oma matka -harjoitetta. Kyseistä harjoitetta muokattiin hieman omaan käyttötarkoitukseen sopivammaksi, mutta se noudattaa alkuperäisen harjoitteen ideaa ja tarkoitusta. Harjoitteen ideana on, että harjoitteen osallistujat kertovat, mistä he ovat kotoisin ja miten he ovat päätyneet nykyiselle asuinkunnalle. Oman kotikunnan kertomisen tarkoituksena on avata muille ihmisille hieman omia taustojaan, mikä voi auttaa muihin tutustumisessa. Tehtävä toimi siis niin sanottuna jään rikkojana ATSA:n nuorten keskuudessa. Meidän mielestämme kyseinen harjoite sopi hyvin ryhmäytymishetkeen, sillä harjoite antoi osallistujille puheenaiheen ja samalla tavan tutustua toisiinsa. Osallistujat oppivat toisistaan uusia asioita jopa lähes huomaamatta tehtävän varjolla, kun he osallistuivat harjoitteeseen. Harjoituksen avulla osallistujille annettiin mahdollisuus tuoda itsensä esille ja tutustua muihin.

3.3 Osallisuus osana sosiaalipedagogiikkaa

Osallisuus tarkoittaa henkilön mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa häneen liittyvien asioiden kulkuun. Osallisuus on myös omakohtaista sitoutumista, jota voi kehittää. (Gothóni, Hyväri, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 14.) Opinnäytetyössä osallistimme ATSA:n nuoria keskustelun avulla, jotta saimme kuulla mielipiteitä heille mieleisistä toimintatavoista yhteisöllisyyden lisäämiseksi yksikössä. Osallistamista tapahtui myös sosiaalipedagogisessa harjoitteessa, jota hyödynsimme ryhmäytymishetkessä ATSA:ssa. Yksikön nuoret saivat osallistuessaan tehtävään päättää, mitä kertovat ja mitä jättävät kertomatta itsestään. Jokainen esitteli itseään sen verran, mikä tuntui sopivalle.

Sosiaalipedagogiikan käsitteenä osallisuus voidaan määrittää suhteena. Osallisuus voidaan ajatella ihmisen ja yhteisön välisen suhteen luonteena. (Nivala & Ryyänen 2019, 138.) Opinnäytetyömme keskittyy yhteisöllisyyteen, JA pohdimme osallisuutta tarkemmin yhteisön näkökulmasta. Osallisuuden suhteen toteutumiseksi on edellytyksenä toimia kaikissa kolmessa osa-alueessa: johonkin kuuluminen, osallistuminen sekä kuulumisen tunne. Merkitykselliset sosiaaliset suhteet ovat osana rakentamassa

osallisuuden perustaa, ja niiden myötä voi syntyä yhteisöön kuulumisen tunne. Osallistuminen tarkoittaa sitä, että henkilö on läsnä toiminnassa. Yhteiseen toimintaan osallistuminen luo näin ollen mahdollisuuksia rakentaa suhteita ja olla vuorovaikutuksessa. Osallisuuden ylläpitämiseen vaikuttaa se, onko yhteisön jäsenellä mahdollisuutta vaikuttaa yhteisiin asioihin. (Nivala & Ryytänen 2019, 138–139.)

Yhteisön osallisuuden tunteen rakentamiseksi henkilön on tärkeä tulla kuulluksi yhteisössä. Yhteisöön kuulumisen tunteen rakentamisen myötä pelkkä osallistuminen ei riitä. Osallisuuden täytyy perustua kuulumisen tunteeseen. Kuitenkaan pelkkä kuuluminen ei riitä, jos jäsenellä ei ole todellista panosta tuoda omaa näkemystä yhteisön yhteisiin asioihin ja vaikuttaa niihin. (Nivala & Ryytänen 2019, 139.)

Opinnäytetyössämme osallisuus ilmeni myös siten, että loimme ATSA:n nuorille kuulumisen tunnetta. Nuorilla oli mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuinka yhteisöllisyyttä voisi lisätä ATSA yksikössä. Emme ottaneet käyttöön osallisuuden alueesta pelkästään kuulemista, vaan osallistimme nuoria liittymään mukaan yhteiseen toimintaan. Pyrimme tämän kaiken avulla siis luomaan tilanteita, joissa nuoria on kuultu, osallistettu sekä luotu heille kuulumisen tunnetta.

4 OPINNÄYTETYÖN KEHITTÄMISPROSESSI

Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tuotoksena oli sosiaalipedagoginen ryhmäytymishetki sekä vuosikello aktiviteeteista. Ryhmäytymishetki pidettiin syyslukukauden alussa ATSA:n asukkaille sekä ohjaajille yhdessä, ja vuosikello jäi ohjaajien käyttöön.

4.1 Kehittämistyö konstruktiivisen mallin mukaisesti

Kuvaamme meidän kehittämistyötämme tässä opinnäytetyössä konstruktiivisen mallin mukaan. Se pitää sisällään kehittämistyön huolellisen suunnittelun, vaiheistuksen, oppimisen toiminnassa, osallisuuden, tutkimuksellista kehittämisotetta sekä monipuolista menetelmäosaamista. Menetelmäosaamista kuvaa myös se, että on näkemys koko kehittämistyön riittävästä metodologisesta ymmärtämisestä ja hallinnasta. (Salonen 2013, 16.)

Kehittämistyö aloitetaan aloitusvaiheesta. Tässä etsitään kehittämistarpeet sekä alustavasti pohditaan kehittämistehtävää sekä toimintaympäristöä. Pidetään mielessä myös toimijat ja heidän sitoutumisensa sekä osallistuminen kehittämistyöhön. Aloituksessa on tärkeää sopia sopijapuolen kanssa asioista, jotka ovat olennaisia työn onnistumisen kannalta. On myös tärkeää keskustella, mikä rooli kehittämistyön osapuolilla on, kuten tuen määrä, sekä kirkastaa realistiset odotukset. Kaikki edellä mainitut tulee kirjata tarkasti ylös. Seuraavaksi siirrymme suunnitteluvaiheeseen. Tässä kohtaa tehdään kirjallinen kehittämissuunnitelma. Tähän suunnitelmaan tulee kirjata tavoitteet, vaiheet, ympäristö, toimijat, TKI-menetelmät, aineistot ja materiaalien tiedonhankintamenetelmät sekä dokumentointitavat, jos niitä käytetään. Myös se, miten dokumentaatioita käsitellään, tulee kirjata kehittämissuunnitelmaan. On myös hyvä selvittää ja kirjata toimijoiden tehtävät ja vastuut. (Salonen 2013, 17.)

Esivaihetta kehittämistyössä kuvataan myös ”kentälle siirtymisenä” eli siirtymistä siihen ympäristöön, jossa varsinainen työskentely tulee tapahtumaan. Kentällä työskentelyn esivaihe voi olla hyvin lyhyt ajallisesti. Toimintoina se voi kuvata suunnitelman nopeaa läpikäymistä. Samalla sovitaan yhdessä työskentelyä ja aikataulutusta. Esivaiheen jälkeen tulee työstövaihe, jota kuvataan käytännön toteutuksena. Työstövaihe on kehittämistyön toiseksi tärkein vaihe suunnitteluvaiheen jälkeen. Tässä vaiheessa tehdään tiivistä työtä kohti yhteistä sovittua tavoitetta ja lopullista tuotosta. Työstö vaiheessa realisoituu myös kaikki kehittämistyön osatekijät. Näitä ovat muun muassa toimijat, jotka ovat mukana, mitä

he tekevät ja missä roolissa he ovat, mikä on heidän vastuunsa ja sitoutuminen. TKI-menetelmillä kuvataan, mitä tehdään. Tarvittava materiaali ja aineisto määritellään tutkimuksen perusteella. Aineisto kerätään esimerkiksi kyselyiden, haastattelujen tai havainnoinnin avulla, ja sen tueksi tarvitaan taustatietoa. Dokumentointi tehdään tallentamalla tuotettu materiaali selkeästi sähköisesti tai paperimuodossa analysointia varten. Tämän jälkeen tulee tarkistusvaihe. Yleisesti kehittämistyössä tarkistusvaiheita tulee useita, joten niitä voidaan sijoittaa monen vaiheen jälkeen, jotta kehittämistyössä pysyy päämäärä. (Salonen 2013, 18.)

Kehittämistyön loppusuoralla tulee viimeistelyvaihe. Tämä voi kestää myös hyvin pitkään ja siihen kannattaa varata hyvin aikaa. Tässä on viimeisteltävä sekä kehittämisraportti että myös itse tuotos. Nämä edelliset muodostavat yhdessä toiminnallisen opinnäytetyön. Kun kehittämistyö on valmistunut, syntyy yleensä jokin konkreettinen tuote, kuten esimerkiksi toimintapäivä. Toiminnallinen opinnäytetyö eroaa tutkimuksellisesta opinnäytetyöstä, kun tavoitteena on tutkimuksen säännöin tuottaa uutta tietoa työn tilaajalle. (Salonen 2013, 18–19.)

KUVIO 2. Kehittämistyön prosessin kuvaus (mukaillen Salonen 2013, 17–20)

4.2 Kehittämisprosessin suunnittelun kuvaus

Alusta asti tiesimme, että haluamme toteuttaa opinnäytetyömme toiminnallisena. Opinnäytetyön aiheita pohtiessa keskityimme ideoihin, jotka voisi toteuttaa toiminnallisina. Suunnitteluvaiheessa tapasimme ohjaajat kaksi kertaa ja keskustelimme heidän kanssaan mahdollisista opinnäytetyön aiheista sekä ideoista. Ohjaajilla oli noussut ajatus yhteisöllisyyden kehittämisestä yksikössä, josta voisi kehittää opinnäytetyötä. Saimme vapaat kädet suunnitteluun, ja pohdinnan tuloksena päädyimme valitsemaan opinnäytetyön aiheeksi yhteisöllisyyden edistämisen ATSA:ssa.

Toiminnallinen opinnäytetyö on tutkimuksellisen kehittämisen tapa ja opinnäytetyötyyppi ammattikorkeakoulussa. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ammatillinen tuotos. Ammatillisen tuotoksen tulee palvella kohderyhmän, kuten työntekijöiden, asiakkaiden tai toimintaympäristön arjen käytäntöjä. Toimintaympäristöiksi käsitetään tiimit, palvelut, yritykset ja organisaatiot. Toiminnallinen opinnäytetyö on kehittämisen yksi muodoista, mutta tässä tutkimus ei määrittele kehittämistä. Puolestaan tutkimuksen ajattelutapa ja sen käytännöt sekä menetelmät tukevat ammatillista kehittämistä. (Airaksinen, Kostamo & Vilka 2022, 11–12.)

Yhteisöllisyyden edistämiseen liittyen syntyi monia ideoita, jotka voisi yhdistää toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Toiminnalliselle opinnäytetyölle tyypillisiä piirteitä ovat toiminnan ohjeistus tai järjestäminen. Tyypillisiä toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksia ovat perehdyttämisopas, esite ja tapahtuman järjestäminen. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Meille mieleinen ratkaisu oli toteuttaa matalan kynnyksen tapaaminen ATSA:n nuorten kanssa, joka lopulta muovautui ryhmäytymishetkeksi. Kaikista ideoista päädyimme sosiaalipedagogiseen harjoitukseen, jonka avulla toteutettiin pienimuotoista ryhmäytymistä ATSA:n nuorten sekä ohjaajien kesken.

KUVIO 3. Opinnäytetyön kehittämisprosessin vaiheet

Halusimme kuulla nuorten ajatuksia yhteisöllisyydestä, joten kävimme yksikössä keskustelemassa nuorten kanssa. Käynnillä kysyimme nuorilta ideoita ja mielipiteitä siitä, minkälaisia toimintatapoja he suosivat sosiaalisen kanssakäymisen edistämiseksi yksikön muiden nuorten kanssa. Nuorilta saatuja ideoita hyödynsimme vuosikellon suunnittelussa. Jätimme palautelaatikon yksikköön, johon voi jättää ehdotuksia. Palautelaatikko oli viikon ajan yksikössä ja saimme siihen yhden vastauksen. Mielestämme oli haastavaa saada nuoret osallistumaan keskusteluun. Tähän ajattelimme vaikuttavan sen, kun kyseiset nuoret eivät välttämättä ole kovin tottuneita toimimaan ryhmässä.

Avoimella keskustelulla osallistimme nuoria opinnäytetyön tekoon. Avoimen keskustelun etuna on se, että kaikki jäsenet ovat samanarvoisia. Myöskään kysymyksiä ei ole ennakoidusti aseteltu tai rajattu tarkkaan. Keskustelu siis mukautuu tilanteeseen ja kysymykset muuttavat muotoaan tarpeellisen ja kattavan tiedonsaanniksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 209.) Valitsimme tämän keskustelutyypin, koska arvioimme nuorten kanssa tehtävän työn olevan haasteellista ja että emme saisi tarpeeksi vastauksia muilla keinoin.

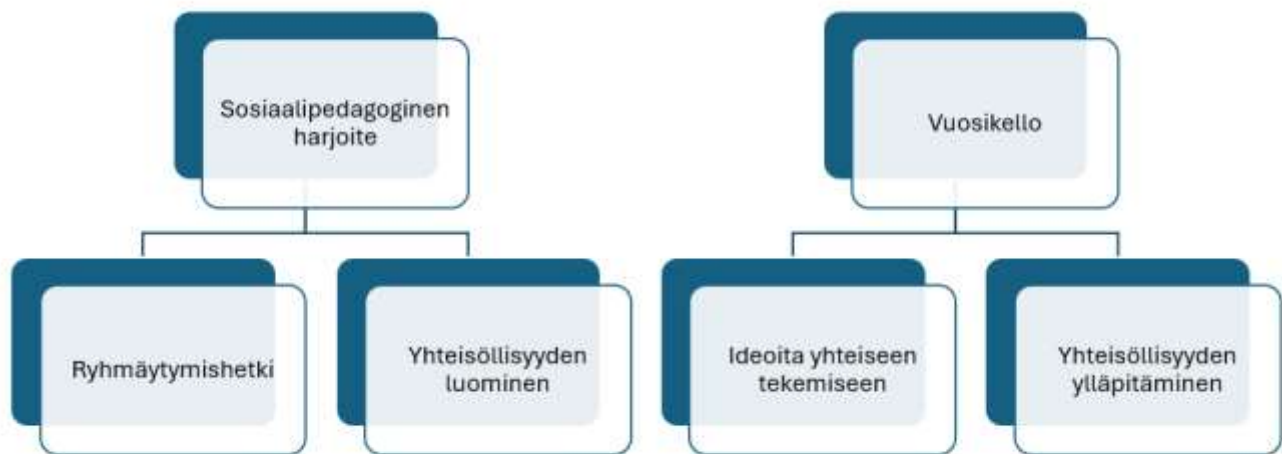
Suunnittelimme ohjaajien kanssa yhdessä myös opinnäytetyön aikataulua. Tässä täytyi ottaa huomioon nuorten loma-ajat sekä meidän aikataulumme opinnäytetyön kirjallisen osuuden tekemisen suhteen. Loimme myös WhatsApp-ryhmän ohjaajien kanssa, jotta kommunikointi olisi mahdollisimman sujuvaa. Päädyimme lopulta aikatauluun, jossa toteutimme toiminnallisen harjoitteen elokuussa 2024. Tämän jälkeen kirjoitimme kirjallisen osuuden opinnäytetyöstämme sekä saatoimme vuosikellotuotoksen loppuun.

Vuosikellon suunnittelu käynnistyi nuorten ajatusten pohjalta tutustumalla Kokkolan nähtävyyksiin sekä aktiviteetteihin. Aloimme etsimään tapahtumia sekä nähtävyyksiä Kokkolan alueelta. Kokosimme näitä vuodenaikojen mukaan vuosikelloon (LIITE 1). Pyrimme ideoimaan ja etsimään sellaisia tapahtumia ja nähtävyyksiä, johon nuoret innostuisivat lähtemään mukaan. Tarkoituksena on, että ohjaajat toteuttavat aktiviteetteja aina yhdessä kaikkien ATSA:n nuorten kanssa. Aktiviteetti on suunniteltu järjestettäväksi kerran kuussa.

Ryhmäytymishetki suunniteltiin toteutuvaksi ATSA:n nuorten keskuudessa (LIITE 2). Suunnitelman mukaan harjoitteeseen kuului myös juliste, joka jää yksikköön käytettäväksi myöhempää varten (LIITE 3).

5 OPINNÄYTETYÖN TUOTOS

Opinnäytetyön toteutus alkoi kesällä 2024 ATSA:n henkilökunnan ja nuorten ollessa kesälomalla. Suunnittelimme, toteutimme ja tilasimme tarvittavat materiaalit. Harjoitteeseen teimme ohjeet (LIITE 2) sekä julistepohjan, jota käytetään harjoitteessa (LIITE 3). Tämän harjoitteen lisäksi nuorten keskustelun pohjalta syntyi vuosikello (LIITE 1), johon olemme koonneet yhteisiä aktiviteetteja Kokkolan alueelta. Vuosikello on ohjaajien tueksi toiminnan suunnittelussa. Alla on kuvio, jossa kuvaillaan opinnäytetyön tuotoksia:

KUVIO 4. Opinnäytetyön tuotokset

5.1 Sosiaalipedagoginen harjoite

Toteutuksen seuraava vaihe oli ryhmäytymishetken pitäminen ATSA:ssa. Elämänsä aikana jokainen kuuluu yhteen tai useampaan ryhmään esimerkiksi työn, koulun tai harrastusten kautta. Erilaiset ryhmät ovat merkittävän iso osa jokaisen arkea. Oppimisen kannalta ryhmään kuuluminen on tärkeää. Myös ryhmään kuulumisen taitoa tulee harjoitella. Ryhmäytymisen prosessi on jokaiselle omanlaisensa ja ainutkertainen. Ryhmäytyminen alkaa siitä, että ryhmän jäsenille luodaan mahdollisuus oppia tuntemaan toiset henkilöt mahdollisimman hyvin. Ryhmään kuulumisen tunne on jokaiselle merkityksellinen. Näin ollen positiiviset kokemukset ryhmäytymisestä voivat tukea tulevaisuudessa sitoutumista ja työskentelyä erilaisissa ryhmissä. (Turun ammatti-instituutti 2024, 3–4.)

Ryhmän tärkeänä edellytyksenä pidetään ryhmän hyvää ryhmäytymistä ja kannustavaa oppimisympäristöä. Näin ollen myös hyvin ryhmäytynyt ryhmä edistää jokaisen omaa oppimista ja ehkäisee syrjäytymistä. Ilman toimivaa ja hyvää ryhmähenkeä ryhmä ei tule kestävänsä kovinkaan pitkään. Hyvin toimivan ryhmän ominaisuuksia kuvataan olevan luottamuksellisuus, vastuun ottaminen sekä sen jakaminen osapuolten kesken. Ryhmässä myös sallitaan virheet ja ne kuuluvat ryhmän piirteisiin. (Turun ammatti-instituutti 2024, 4.) Ryhmäytymishetken pitäminen valikoitui työhömmme, sillä ryhmäytyminen edistää opinnäytetyömme päätavoitetta eli yhteisöllisyyden luomista. Ryhmäytymishetken tavoitteena oli saada ATSA:n asukkaat aloittamaan tutustuminen sekä toisiinsa että ohjaajiin. Tällä tavoin saatiin alku yhteisöllisyydelle ATSA:ssa.

Ajoitimme ryhmäytymisen syyslukukauden alkuun, jotta nuoret olivat kerenneet asua hetken ATSA:ssa, ennen kuin ryhmäytyminen pidettiin. Kaksi ohjaajaa osallistui harjoitteeseen nuorten ohella, ja me ohjasimme harjoitteen. Tulevina vuosina ATSA:n ohjaajat tulevat ohjaamaan harjoitteen nuorille. Harjoitteeseen osallistui suurin osa ATSA:n nuorista sen verran kuin itse halusi. Kaksi nuorista poistui oman vastausvuoronsa jälkeen, mutta loput nuoret olivat läsnä harjoitteen loppuun asti. Olimme kaikki samassa tilassa, kun ohjasimme harjoitteen. Tavoitteena oli matalan kynnyksen keskustelu. Asetimme tavoitteeksi, että jokainen vastaisi vähintään kysymykseen; ”Mistä olet muuttanut Kokkolaan ja mitä ammattialaa opiskelet?” Lisäksi jokainen sai kertoa haluamansa mukaan muuta itsestään, kuten esimerkiksi sen, mihin haluaisi tulevaisuudessa muuttaa. Keskustelun lisäksi jokainen ATSA:n nuori merkitsi karttaan (LIITE 3) asuinkuntansa, josta on muuttanut Kokkolaan. Harjoitteen loputtua huomasimme, että osa nuorista halusi poistua tilanteesta, mutta osa jäi vielä juttelemaan meidän sekä ohjaajien kanssa harjoitteesta.

5.2 Vuosikello

Opinnäytetyömme toisena tuotoksena oli vuosikello (LIITE 1) ATSA:n ohjaajien tueksi. Vuosikello on ohjaajien avuksi yhteisöllisen tekemisen suunnittelussa. Vuosikellolla tarkoitetaan vuosisuunnitelmaa, jonka avulla organisaatio tai yhteisö voi aikatauluttaa sekä suunnitella vuoden tekemisiä sekä aktiiviteetteja. Vuosikello voi olla joko sanallinen tai myös graafinen kuvaus. Vuosikello auttaa hahmottamaan koko vuoden kokonaisuutena ja vuosikelloa voi myös täydentää vuoden tai ajanjakson aikana. (Innokylä 2024.) Keräsimme tähän vuosikelloon vaihtoehtoja Kokkolan alueelta. Pohdimme tekemisiä sen pohjalta, mitä voisi toteuttaa matalalla kynnyksellä nuorten kanssa. Vuosikellon idea syntyi

ATSA:n nuorten aloitteesta. Keskustellessamme heidän kanssaan nousi esille ajatus siitä, että nuoria kiinnostaa mitä Kokkolassa voisi tehdä tai kokea.

Vuosikello on ohjaajille apuna suunnittelemaan yhteistä tekemistä nuorten kanssa. Ohjaajien kanssa puhuessa opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa esille nousi, että ohjaajat ovat kokeilleet esimerkiksi yhteisruokailua sekä yhteistä iltapalan tekemistä nuorten kanssa, mutta ne eivät ole onnistuneet kovin hyvin vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Tämän tyyppiseen ongelmaan loimme avuksi vuosikellon, jossa on jokaiselle vuoden kuukaudelle idea, mitä he voisivat ATSA:ssa yhdessä tehdä. Tämä kuitenkin vaatii sen, että nuoret osallistuvat aktiviteetteihin.

Uskomme, että nuoret saattavat innostua vuosikellon aktiviteeteista, sillä ne ovat erityisempiä, kerran kuussa tapahtuvia asioita. Osa vuosikellon aktiviteeteista on tiettyjä paikkoja Kokkolan alueella, ja osa on ympäripyöreästi määriteltyjä aktiviteetteja, esimerkiksi kahvila- ja ravintolakäynti. Kaikki ideat ovat sellaisia, jotka ATSA:sta pystytään toteuttamaan ilmaiseksi tai pienellä rahamäärällä.

6 ARVIOINTI

Hyvän tieteellisen käytännön näkökulmasta opinnäytetyön arviointi tulee myös tehdä rehellisesti ja tarkasti. Arvioinnin tärkeys opinnäytetyössä nousee esiin siinä, että koko opinnäytetyöprosessin kokonaisuudessa täytyy olla luotettava. Eri opinnäytetyötyypeissä luotettavuus käsitellään eri tavoin, mutta kaikille opinnäytetöille on yhteinen piirre: prosessin aikana ei saa syntyä satunnaisia tuloksia tai kehittämisehdotuksia. Luotettava tutkimus ei ole myöskään sisällöllisesti ristiriidassa. Luotettavuuden arvioinnissa tulee myös erottaa toisistaan kootun aineiston luotettavuus, tehtyjen johtopäätösten luotettavuus ja tutkimustekstin luotettavuus. Opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa täytyy korostua koko kehittämisprosessin ajan järjestelmällinen ja johdonmukainen työskentely. Arviointi työskentelyn aikana tarkoittaa sitä, että työskentelyssä on reflektiivinen ote. Arvioinnin reflektiivisessä otteessa arvioidaan kaikkia valintoja, valintojen johdonmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta suhteessa siihen, mikä kehittämisprosessin tavoite on ja miten valinnat perustellaan. (Vilka 2021, 185, 197.)

Toiminnallinen opinnäytetyömme sisälsi toiminnallisen karttajarjoitteen sekä vuosikellon ATSA:n ohjaajien käyttöön. Karttajarjoitteen avulla pyrimme luomaan yhteisöllisyyttä sekä auttamaan tutustumista toisiin nuoriin ATSA-yksikössä. Vuosikellon tarkoituksena oli helpottaa ohjaajien arkea heidän suunnitellessaan toiminnallista aktiviteettia nuorten kanssa. Karttajarjoite on tehty myöhempiä vuosia ajatellen muokattavaksi. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda yhteisöllisyyttä ATSA:n nuorten keskuudessa sekä saada nuoret tutustumaan toisiinsa.

Saimme työn tilaajalta palautetta tekemästämme opinnäytetyöstä sekä toiminnallisesta osuudesta, joka pidettiin ATSA:n nuorille. Palaute pyydettiin ja toimitettiin vapaamuotoisena tekstinä WhatsApp-sovelluksen kautta. Palautteessa kerrottiin, että karttajarjoitus oli onnistunut ja heidän mielestään oli ilo huomata, kuinka monta nuorta tuli paikalle. Nuorista paikalla oli viisi kahdeksasta. Saimme myös positiivista palautetta siitä, että harjoite on muokattavissa tulevien vuosien aikana. Karttajarjoitteen ohjeet olivat selkeät ja ytimekkäät. Harjoitus oli yksinkertainen ja matalan kynnyksen tehtävä, mutta muokattavissa enemmän keskusteltavaksi. ATSA:n ohjaajat kertovat palautteessa myös, että harjoitteen jälkeen he ovat huomanneet osassa nuorissa kaipuuta yhteisöllisyydestä. Nuoret ovat tuoneet myös esille, että haluaisivat tutustua toisiin nuoriin. Palautteessa kerrottiin myös, että opinnäytetyöstä näkyi karttajarjoitukseen käytetty aika ja vaiva. (Kumpulainen & Rokala 2024.)

Opinnäytetyön toteuttamisen aikana pohdimme karttajarjoituksen hyödyllisyyttä ATSA:n nuorille. Jännitimme myös, osallistuuko harjoitteeseen ketään sekä miten nuoret ylipäättään ottavat meidät vastaan. Saimme kuitenkin huomata, että nuoret olivat avoimia meitä kohtaan ja osallistuivat harjoitteeseen hyvällä osallistujamäärällä. ATSA:n ohjaajien antama palaute kertoo, että kehittämistehtävälämme oli positiivinen vaikutus yhteen opinnäytetyön päätavoitteista eli yhteisöllisyyteen. Yhteistyö ATSA:n ohjaajien kanssa antoi meille vaikutelman, että vuosikelloa ja karttajarjoitetta tullaan käyttämään yksikössä tulevinakin vuosina, kuten on tarkoitus. Apuna vuosittaiseen käyttöön on ohjeet karttajarjoitusta varten.

Opinnäytetyö suunniteltiin hyvin, ja pysyimme suunnitellussa aikataulussa. Opinnäytetyön aikataulu suunniteltiin alusta saakka sillä ajatuksella, että meillä on riittävästi aikaa tehdä opinnäytetyö valmiiksi ilman stressiä ajankäytöstä. Tämä toteutui, eikä missään vaiheessa tuntunut, että olisi tullut kiire opinnäytetyötä tehdessä. Meillä ei kuitenkaan ollut liian väljä aikataulu, joten opinnäytetyön tekeminen ei venynyt missään vaiheessa turhan pitkäksi. Olemme tyytyväisiä tähän aikataulutukseen, sillä se mahdollisti rennon työskentelyn opinnäytetyön parissa. Vaikka opinnäytetyömme työstäminen sujui melko rennosti, pidimme kuitenkin kiinni aiemmin sovituista aikatauluista.

Suunnitteluvaiheessa opinnäytetyön runko suunniteltiin mahdollisimman tarkasti, jotta jäljelle jäisi vain työn toteutus ja pieniä mahdollisia muutoksia työhön. Alkuperäisen suunnitelman mukaan olimme luomassa ATSA:aan uutta arkikäytäntöä, joka toteutettaisiin esimerkiksi kerran viikossa, mutta tämä idea muokkautui lopulta kuukausittaiseen aktiviteettiin vuosikellon muodossa.

Haasteita työssämme nousi esille, kun kävimme keskustelemassa nuorten kanssa. Pyrimme saamaan keskustelun avulla nuorten mielipiteitä siitä, miten he toivoisivat yhteisöllisyyden lisäämistä ATSA-yksikössä. Nuoret olivat keskustelun aikana kuitenkin melko niukkasanaisia. Kysymyksiä täytyi muotoilla useasti, jotta saimme aikaan sujuvan keskustelun. Annoimme nuorille mahdollisuudeksi myös jättää nimetöntä palautetta. Tässä haasteeksi koitui palautteen vähäisyys. Palautetta oli aikaa antaa viikko ja saimme yhden palautteen.

6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Toimimme opinnäytetyömme parissa hyvän tieteellisen käytännön pohjalta. Tutkimuseetiikalla tarkoitetaan sovittuja pelisääntöjä toimeksiantajaan, suureen yleisöön sekä kollegoihin. Hyvän tieteellisen käytännön perusteena on myös, että tutkijat käyttävät eettisesti kestäviä tiedonhankinta- sekä tutkimusmenetelmiä. Tämä tarkoittaa, että luotettava tutkija käyttää vain sellaisia tiedonhankintamenetelmiä sekä tutkimusmenetelmiä, jotka tiedeyhteisö on hyväksynyt. Hyvä tieteellinen käytäntö viittaa myös siihen, että tutkija perustaa tiedonhankintansa omaa alansa koskevaan tieteellisen kirjallisuuden tuntemiseen sekä muihin luotettaviin ja asianmukaisiin lähteisiin. Tämän lisäksi siihen kuuluu myös oman tutkimustyön havainnointi sekä analysointi. (Vilka 2015, 41–42.)

Kehittämiprojektissamme noudatimme opinnäytetyön eettisiä suosituksia. Käytimme ajantasaisia sekä tutkimistietoon pohjautuvia luotettavia lähteitä, ja viittasimme lähteisiin Centria-ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti. Teimme opinnäytetyösopimukset työn tilaajan kanssa. Sopimukset sisälsivät kaiken sisällöstä, tiedon keruusta ja julkaisusta koskevaan sopimiseen. Pidimme työn tilaajan kanssa yhteyttä koko opinnäytetyön prosessin ajan. Oli helppoa sopia tapaamisia ATSA:n ohjaajien kanssa, sekä mahdollisia kysymyksiä pystyi esittämään molemmiin puolin. Kehittämisprosessin ajan alusta loppuun saakka palasimme aina tavoitteisiin ja tähtäsimme niitä kohti suunnitelman mukaisesti. Kun tapasimme nuoria opinnäytetyön prosessin liittyvissä keskusteluissa, osoitimme rehellisyyttä ja arvostusta heitä kohtaan. Nuorille kerroimme, mihin tietoja käytetään, sekä sen että emme kerää nuorista mitään henkilötietoja, vaan anonymiteettiä säilyy jokaisen osallistujan kohdalla.

Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet on määritelty eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaisesti. Näitä ovat luotettavuus, arvostus, rehellisyys ja vastuunkanto. On huolehdittava koko tieteellisen toiminnan elinkaaren ajan hyvistä tieteellisistä käytännöistä, jotka koostuvat menettelytavoista. Hyvät tieteelliset menettelytavat ovat osa tiede- ja tutkimusyhteisöön kuuluvia organisaatioiden laatujärjestelmiä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11.)

Eettisyydessä on huolehdittava tieteellisen toiminnan mahdollisista luvuista, suostumuksista ja eettisestä ennakoarvioinnista, ennekuin aloitetaan tutkimusaineiston kerääminen. Tieteellinen toiminta tulee toteuttaa oman tieteenalan sääntöjen ja ohjeistuksen mukaisesti sekä hyvän tieteellisen käytännön ohjeita noudattaen. On oltava varmuus siitä, ettei tieteellinen toiminta vaaranna tutkijoita ja tutkittavien terveyttä ja turvallisuutta. Arvostetaan myös kollegoita, tieteellisen toiminnan osapuolia kuin myös tutkittavia henkilöitä, kohteita ja yhteiskuntaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13.)

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan kasvattaa käyttämällä useampia tutkimusmenetelmiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 228). Opinnäytetyömme luotettavuutta voi heikentää se, että keskustellessamme ATSA:n nuorten kanssa heidän ajatuksistaan keskustelu oli melko yksipuolista eivätkä nuoret kertoneet paljon ajatuksiaan. Työmme eettisyyttä tukee se, että olemme perehtyneet aiheeseen sekä ATSA-yksikköön organisaationa.

6.2 Salassapito ja tietoturva

Noudatimme koko opinnäytetyön tekemisen ajan eettisiä ohjeita sekä toimimme salassapitosopimuksen mukaisesti. Opinnäytetyöprosessin aikana vierailimme ATSA-yksikössä lukuisia kertoja. Vierailuilla tapasimme ATSA:n nuoria, mutta emme keränneet heistä ylös mitään tietoja tai muuta sellaista, mikä voisi vaikuttaa työmme eettisyyteen. Toukokuussa vierailimme ATSA:ssa, jolloin kirjoitimme ylös muistiinpanoja käymästämme keskustelusta nuorten kanssa. Muistiinpanoihin kerättiin pelkästään ideoita opinnäytetyötä varten. Nuorten henkilöllisyys pysyi salassa muistiinpanoissa, kirjasimme vastauksia ylös satunnaisessa järjestyksessä ja säilytimme niitä ainoastaan meidän käyttöömmek. Myöskään nuorten nimiä tai muuta henkilöllisyyttä koskevaa tietoa emme keränneet. Muistiinpanomme käynniltä hävitettiin heti, kun vastaukset saatiin analysoitua lopulliseen opinnäytetyöhön.

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme opinnäytetyötämme kokonaisuutena ja sen prosessia. Käsittelemme opinnäytetyötä sosiaalialan kompetensseihin peilaten. Nostamme kompetensseista erityisesti esille sosiaalialan eettisyyden osaamisen sekä myös osallisuutta edistävän yhteiskuntaosaamisen. Kompetensseihin sisältyy myös asiakastyön osaaminen. (SOAMK 2024.)

Pohtiessamme sitä, millaisen opinnäytetyön haluamme tehdä, oli molemmille alusta asti selvää, että haluamme toteuttaa opinnäytetyön toiminnallisena. Halusimme jonkinlaisen aktiviteetin tai tapahtuman osaksi kehittämistehtävää. Tämä tavoite täyttyi haluamallamme tavalla, kun lopulliseen opinnäytetyöhön sisältyi ryhmäytymishetki. Koko opinnäytetyöprosessin aikana olemme saaneet täytettyä kaikki itsellemme laatimamme vaatimukset sekä toiveet opinnäytetyön suhteen, ja tähän olemme tyytyväisiä.

Kehittämistehtävän muovautuminen lopulliseksi tuotokseksi vaati paljon suunnittelua ja keskustelua ATSA:n ohjaajien kanssa. Suunnitteluprosessin aikana kehittämistyölle oli monta erilaista ideaa, joista mielestämme onnistuimme valitsemaan meille sopivimman. Pohdimme pitkään sitä, onko kahdessa tuotoksessa liikaa tekemistä yhtä opinnäytetyötä varten. Päädyimme kuitenkin sellaiseen ratkaisuun, että toteutamme sekä ryhmäytymishetken että vuosikellon, sillä ne tukevat toinen toisiaan. ATSA-yksikön yhteisöllisyyttä pystytään tukemaan paremmin, kun nuorten yhdessä vietettävä aika ei jää pelkästään ryhmäytymishetken varaan, vaan sitä jatketaan kuukausittain vuosikellon avulla.

Opinnäytetyön työstämiseen ei meidän osaltamme liittynyt paineita, sillä olemme alusta asti kannustaneet toisiamme opinnäytetyön teossa. Riittävän pitkä aikataulu projektin työstämiseen takasi sen, ettei tule kiire, kunhan emme myöskään venytä aikataulua liian pitkäksi. Aloitimme opinnäytetyösuunnitelman teon maaliskuussa 2024, ja olemme siitä asti tasaisesti työstäneet opinnäytetyötä eteenpäin.

Sosionomien kompetensseihin kuuluu sosiaalialan eettinen osaaminen. Eettisyyttä pohdimme myös kehittämistehtävässämme. Kyseessä olivat nuoret, joiden kanssa toimimme opinnäytetyötä tehdessä. Avointa keskustelua tehdessä huomioimme nämä sosionomin kompetenssit ja erityisesti sosiaalialan eettisyyden osaamisen sekä myös kriittisen ja osallisuutta edistävän yhteiskuntaosaamisen. Nuorten kanssa keskustellessamme varmistimme eettisyyden sillä, ettemme keränneet mitään henkilötietoja. Keskustelu oli nimetöntä, samoin kuin ideoiden jättäminen palautelaatikkoon. (SOAMK 2024.)

Opinnäytetyöllämme on myös merkitys sosiaalialan työkentällä sekä erityisesti ATSA-yksikön nuorten yhteisöllisyyden parantamisen kannalta. Tämän avulla toimme toiminnalliset aktiviteetit jokaiselle kuukaudelle ja myös uuden tavan tutustua muihin uuden lukukauden alussa karttajarjoitteen avulla. Uskomme tämän auttavan nuoria toimimaan enemmän yhteisöllisesti siltä osin kuin jokainen nuori kokee itselleen turvalliseksi.

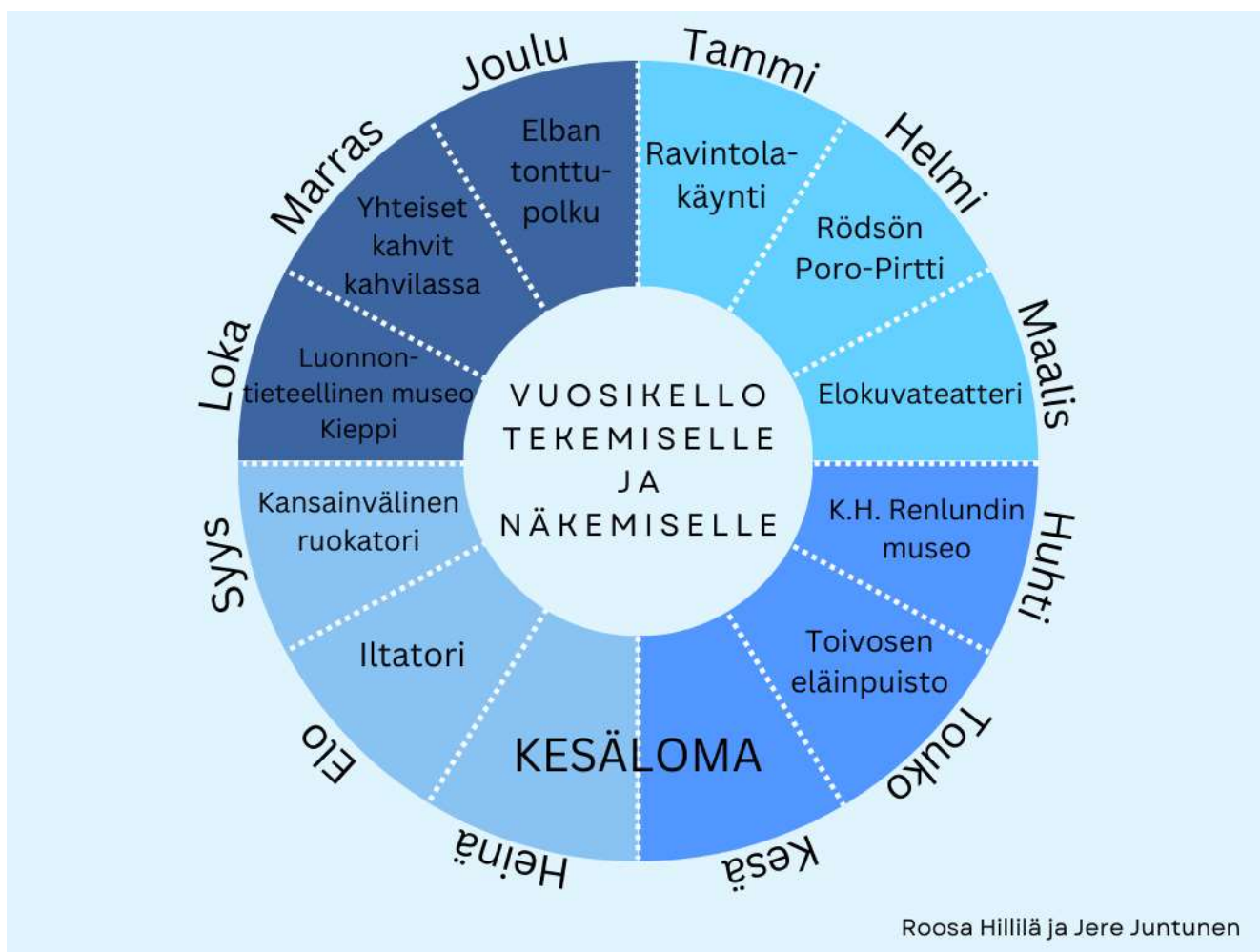
LÄHTEET

- Airaksinen, T., Kostamo, P. & Vilkka, H. 2022. *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön*. Helsinki: Art House Oy.
- Gothóni, R., Hyväri, S., Kolkka, M. & Vuokila-Oikonen, P. 2016. Inklusio ja yhteisöllisyys yhteisen hyvän toteutumisenä. Teoksessa R. Gothóni, S. Hyväri, M. Kolkka & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena – Diakonia-Ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2*. Helsinki: Diakonia-Ammattikorkeakoulu, 13–23.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. *Tutki ja kirjoita*. 22. painos. Porvoo: Kirjayhtymä.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. *Tutki ja kirjoita*. 13.–14., osin uudistettu painos. Keuruu: Kirjayhtymä.
- Innokylä. 2024. *Vuosikello*. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/vuosikello>. Viitattu 19.11.2024.
- Kattainen, E. & Rokala, M. 2024. Henkilökohtainen tiedonanto, keskustelu. 29.2.2024.
- Kielitoimiston sanakirja. 2024. *Yhteisöllisyys*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/yhteis%C3%B6llisyys?searchMode=all>. Viitattu 2.9.2024.
- Kumpulainen, A. & Rokala, M. 2024. Henkilökohtainen tiedonanto, WhatsApp-viesti. 18.9.2024.
- MELLO ry. 2023a. *Asumispalvelut*. Saatavissa: <https://mellory.fi/asumispalvelut/>. Viitattu 4.9.2024.
- MELLO ry. 2023b. MELLO ry. Saatavissa: <https://mellory.fi/mello-ry/>. Viitattu 16.12.2024.
- MELLO ry. 2023c. *Sosiaalipalveluita tuottava asiantuntijajärjestö*. Saatavissa: <https://mellory.fi/>. Viitattu 4.9.2024.
- Mielenterveystalo. *Asumispalvelut mielenterveyskuntoutujille*. Saatavissa: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/asumispalvelut-mielenterveyskuntoutujille>. Viitattu 4.9.2024.
- Nivala, E. & Rynnänen, S. 2019. *Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Opetushallitus. 2025. *Kulttuurit tutuksi. Tutustumisharjoituksia*. Saatavissa: <https://www.opph.fi/fi/op-pimateriaali/kulttuurit-tutuksi-oppikirjan-opettajan-materiaali/tutustumis-ja-0>. Viitattu 2.1.2025.
- Salonen, K. 2013. *Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle*. Puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-216-373-8>. Viitattu 8.12.2024.
- SOAMK. 2024. *Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit*. Saatavissa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>. Viitattu 15.10.2024.
- Turun ammatti-instituutti. 2024. *Ryhmäytysopas. Ryhmäyttäminen kuuluu kaikille*. Saatavissa: <https://www.turkuai.fi/sites/default/files/atoms/files/ryhmatysopas.pdf>. Viitattu 12.12.2024.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-epäilyjen käsitteleminen Suomessa*. 1. painos. 2023. Helsinki. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. Viitattu 7.12.2024.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2021. *Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mistä olen tullut?

1

Osallistujat merkitsevät vuorotellen kartalle paikkakunnan, josta he ovat kotoisin.

2

Omalla vuorollaan osallistuja esittelee itsensä, sekä oman kotikuntansa. Voi myös kertoa miten on päätynyt nykyiselle paikkakunnalle.

Osallistujat voivat myös kertoa esim. mitä opiskelee, harrastaa, mitä tykkää tehdä vapaa-ajalla...

Keskustelua voi halutessaan jatkaa kysymyksillä: Oletko asunut jossain muualla näiden paikkojen lisäksi? Haluatko tulevaisuudessa muuttaa muualle?

Harjoituksen voi toteuttaa myös toiminnallisena

Otetaan laaja tila jonne asettaudutaan ryhmänä. Kuvitellaan Suomen kartta lattialle. Asettaudutaan oman paikkakunnan kohdalle "kartalla". Vuorotellen kerrotaan mistä paikkakunnalta on kotoisin. Halutessaan voi esitellä itseään laajemmin.

